

PSYCHOSOCIÁLNÍ ASPEKTY SLUCHOVÉHO POSTIŽENÍ

Eva Urbanovská

POTMĚŠIL, M. a kolektiv: *Psychosociální aspekty sluchového postižení*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5184-3.

Na konci minulého století se do ohniska pozornosti dostala skupina neslyšících. V souvislosti s tím se objevovaly termíny jako sebereflexe, hodnotový systém, jazyková odlišnost, sebeuvědomění a další. První odpovědí na etablování skupiny neslyšících byla kniha *Sluchová vada a sebereflexe*. V současné době se na trhu objevuje další publikace, která se touto problematikou zabývá – *Psychosociální aspekty sluchového postižení*.

Publikace přináší poznatky z oblasti hodnotového systému, jazykového uvědomění, testování inteligence, integrace a kariérového poradenství – vše v kontextu sluchového postižení. Jedná se jak o poznatky v teoretické rovině, tak výsledky několika výzkumných šetření věnovaných dané problematice.

Kniha je rozdělena do pěti hlavních kapitol. V první kapitole (*Sluchové postižení a hodnotová orientace*) nás autor Miloň Potměšil zasvěcuje do problematiky hodnotové orientace. Nabízí čtenáři exkurzi do historického vývoje pojetí hodnot, zamýšlí se nad vztahem hodnot a norem, hodnot a morálky. Zabývá se otázkou výchovy k hodnotám a vytváření hodnotového žebříčku v průběhu vývoje dítěte, jeho psychiky a osobnosti člověka jako celku.

Nastínění problematiky hodnot a hodnotové orientace poskytuje čtenáři základní informace, díky kterým lépe pochopí odlišnosti hodnotového systému osob se sluchovým postižením. Rozdílností žebříčku hodnot intaktních dětí a dětí se sluchovým postižením se zabýval výzkum, který byl autorským týmem realizován ve spolupráci se zahraničními kolegy. Realizace výzkumu je nastíněna velmi přehledně a srozumitelně. Výsledky výzkumu jistě přimějí čtenáře k zamyšlení nad danou problematikou.

Ve druhé kapitole (*Znakový jazyk a jeho uvědomění*) se kolektiv autorů věnuje problematice znakového jazyka a jeho uvědomění lidmi se sluchovým postižením. Nad jazykovým uvědoměním polemizují v kontextu národního vzdělávacího kurikula (RVP – rámcového vzdělávacího programu). Bliže se zaměřují na vzdělávací oblasti *Jazyk a jazyková komunikace* a *Matematika a její*

aplikace. Opomenuty samozřejmě nejsou ani vývojové aspekty jazykového uvědomění a srovnání tohoto vývoje u intaktních dětí a dětí se sluchovým postižením. Kladně hodnotíme zdůraznění potřeby a významnosti podnětného prostředí, vytvoření příznivé atmosféry a především co nejrychlejšího nalezení optimálního způsobu komunikace.

V souvislosti s jazykovým uvědoměním osob se sluchovým postižením je v závěru kapitoly prezentován výzkum zaměřený na tuto problematiku. Uvedené výsledky výzkumu jsou překvapivé, dle našeho názoru alarmující. Vyplývá z nich totiž, že adolescenti se sluchovým postižením nemají jasnou představu o ukotvení znakového jazyka ve společnosti a nemají také vytvořen koncept kultury neslyšících (lidé se sluchovým postižením, ale i jejich příbuzní a přátelé, kteří nechápu sluchovou vadu jako sociální handicap – vytváří tak subkulturu s vlastním jazykem, hodnotami a zvyky).

Následující kapitola (*Úprava testu WISC-III pro potřeby vyšetření dětí se sluchovým postižením*) je celá věnována testu WISC-III (Wechsler Intelligence Scale for Children), známému v ČR pod názvem Pražský dětský Wechsler. Autorka Petra Potměšilová předkládá čtenáři koncept úpravy testu WISC-III pro potřeby osob se sluchovým postižením. Na základní obecné informace o inteligenci, jejím pojetí a testování navazuje nastínění možných komplikací, které mohou vyplynout v souvislosti se sluchovým postižením. Na podkladě výsledků realizovaného výzkumného šetření je čtenáři prokázána důležitost a význam úpravy testu WISC-III pro potřeby osob se sluchovým postižením.

Na tuto kapitolu navazuje příspěvek Radky Horákové – *Informovanost pedagogů o integraci žáků se sluchovým postižením*. Prezentován je zde výzkum, zabývající se touto problematikou. Popis realizace výzkumu i prezentace vlastních výsledků výzkumu jsou přehledné, názorné a pro čtenáře srozumitelné. Bohužel, samotné výsledky výzkumu nejsou příznivé. Autorka tak poukázala na problémovou oblast, která by měla být řešena.

Marian Groma je autorem poslední, avšak ne nedůležité kapitoly – *Kariérové poradenstvo, jeho význam a možnosti uplatnenia v podmienkach nepočujúcich*. Autor zde informuje čtenáře o funkci kariérového poradce a významu kariérového poradenství pro osoby se sluchovým postižením. Poukazuje nejen na potřebu kariérového poradenství v obecné rovině, ale i na specifika potřeb sluchově postižených v této oblasti. Nastihuje také možná východiska pro optimální fungování tohoto poradenského systému.

Celá publikace je psána velmi milou a čtivou formou a tak autorský tým dostal svému předsevzetí z úvodu. Jednou z mála drobností, které mohou rušit

čtenáře, jsou občasné překlapy. Ocenění-hodné je jistě využití zahraničních pramenů, a to nejen překladové literatury, ale i publikací v originále. Čtenář neznalý anglického jazyka by však mohl být zaskočen absencí překladu některých citací.

Kniha je jistě přínosem nejen pro všechny, kteří se o problematiku surdopedie zajímají, ale v důsledku především pro samotné osoby se sluchovým postižením. A to je dle našeho názoru cílem nejvyšším, ke kterému pravděpodobně snaha autorů směřovala.

Kontaktní adresa:

Mgr. Eva Urbanovská

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci,

Ústav speciálněpedagogických studií

Žižkovo nám. 5

771 40 Olomouc

e-mail: evaurb@atlas.cz